

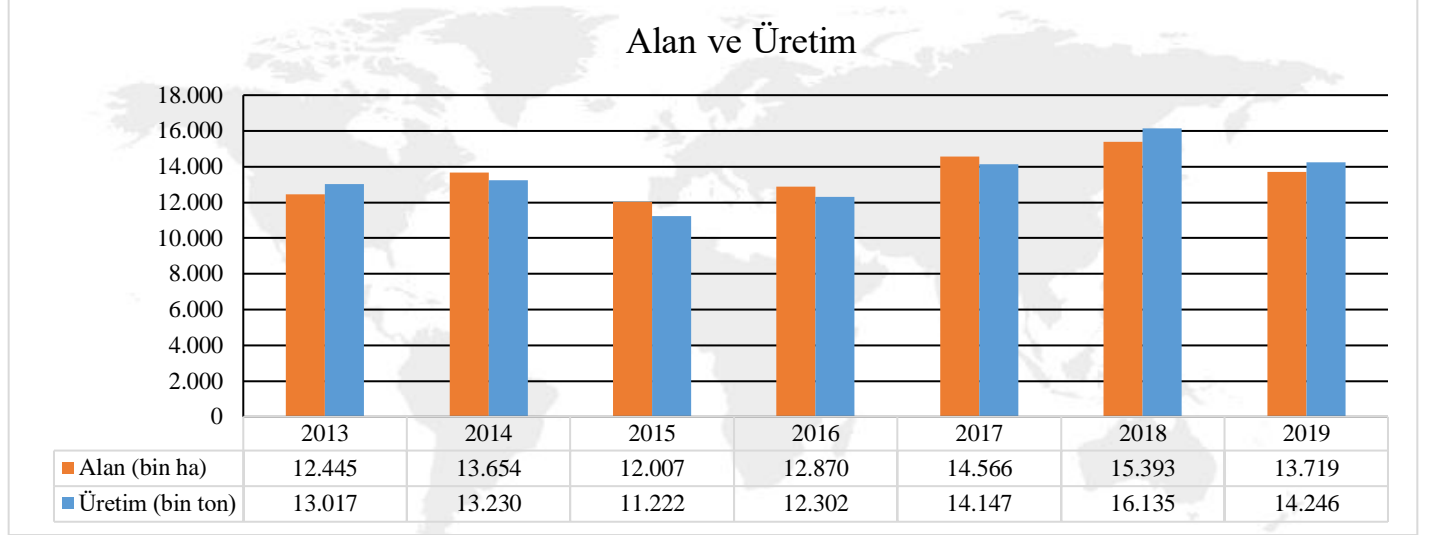

ÜRÜN MASALARI NOHUT BÜLTENİ

SAYI: 16

HAZİRAN 2021

DÜNYADA NOHUT

Kaynak: FAO

Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre 2019 yılında dünyada 13,72 milyon ha alanda 14,25 milyon ton üretilen nohutta dünya verim ortalaması 104 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz 2019 yılı FAO verilerine göre dünya sıralamasında ekiliş alanı olarak 4'üncü, üretimde Hindistan'dan sonra 2'inci, verimde ise 21'inci sırada yer almaktadır.

Uluslararası Humus Günü, 13 Mayıs 2021 tarihinde tüm dünyada 9'uncu kez kutlanmıştır. Geleneksel yemeklerin bilinirliğinin artırılması amacıyla 2012 yılından bu tarafa geniş katılımı olarak kutlanmaktadır. (<https://hummusday.com>)

Avrupa Birliği'nin Horizon 2020 Araştırma ve Yenilik Programından, 862957 sayılı hibe sözleşmesi kapsamında fon olarak çalışmalarına başlanılan "Akıllı Protein Projesi" uygun maliyetli, kaynakları verimli kullanan ve besleyici olan yeni nesil akıllı proteinli yiyecekleri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Proteinler bitkilerden (mercimek, nohut, bakla fasulyesi ve kinoa ağırlıklı olmak üzere) ve makarna artıkları veya ekmek kabukları gibi atık akışlı yiyeceklerin yeniden değerlendirilmesiyle elde edilecektir. Bu akıllı proteinler, besleyici, güvenilir, çevre dostu, güvenli ve geleceğe dönük bir tedarik zincirinin parçası olan bileşenler ile ürünler oluşturmak için kullanılacaktır.

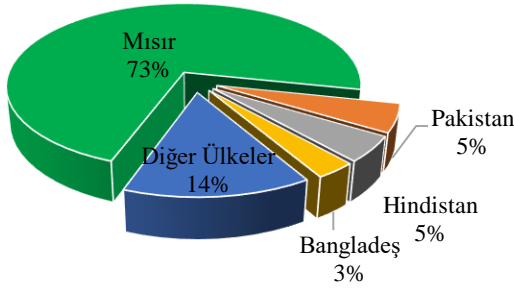
İngiltere ise 2040 yılına kadar net sıfır emisyonla ulaşma planının bir parçası olarak, Birleşik Krallık Kooperatif Grubu, geleneksel et ürünleri ile eşitlik sağlamak için alternatif et fiyatlarını düşürmek için harekete geçmiştir.

ABD yönetiminin net sıfır emisyonu ulaşma ve istihdam yaratma çabalarının bir parçası olarak bitki bazlı gıda sektörünün desteklenmesi için hükümet fonuna yönelik çağrılar artmaktadır. ABD Hükümeti hali hazırda destekleme olmadığı için Beyond Meat, Bitki Bazlı Diyet Girişim Fonu'nu kurmuştur. (<https://www.beyondmeat.com>)

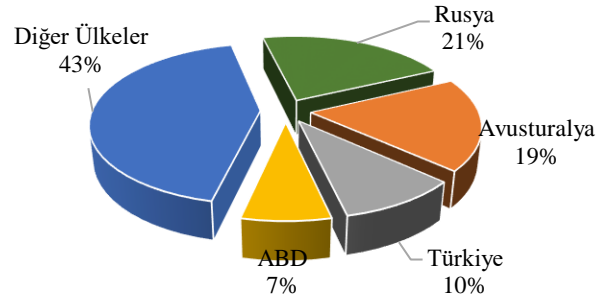
Nohut bazlı makarna üreticisi Chickapea ise ABD ve Kanada'da pazar payını artırmak için Export Development Canada (EDC) ve District Ventures Capital şirketlerinden 9,3 milyon \$'lık yatırım almıştır.

Nohut, yüksek kolesterol seviyeleri ile savaşmaya yardımcı bağırsak sağlığını iyileştiren ve protein açısından zengin olan, besin değeri yüksek bir baklagildir. Ayrıca tokluk hissi vermesinin yanında glikozun doğru kullanımına ve kontrolüne katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle nohuda yönelen Meksika'daki araştırmacılar, soya sütünden daha ekonomik olan nohuttan yapılan süt ürünü olmayan bir ürünü geliştirmişlerdir.

Nohut İthalatı (2019)

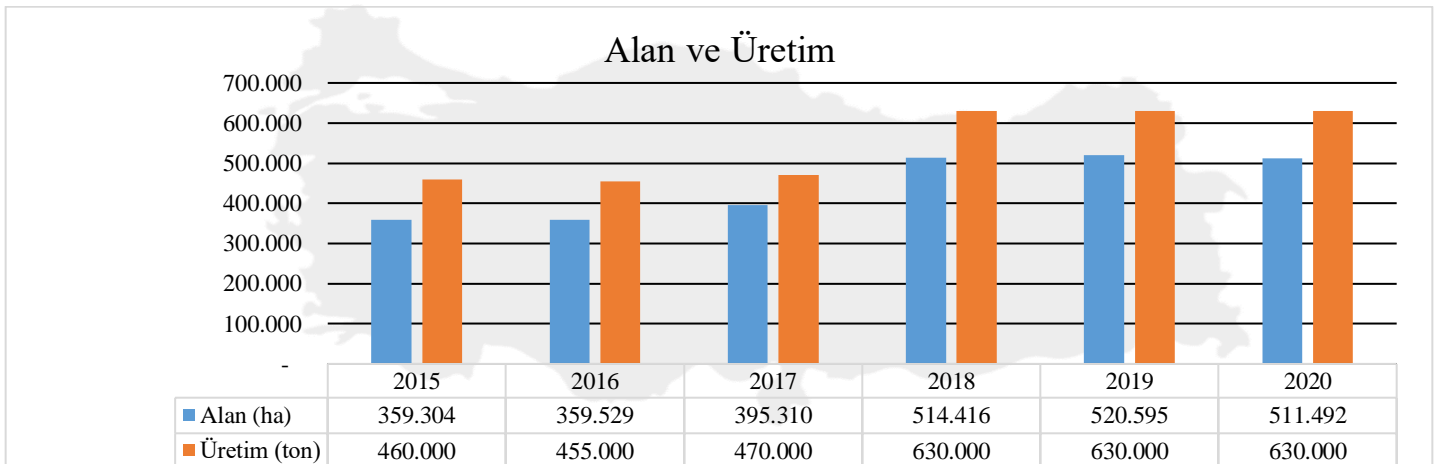
Nohut İhracatı (2019)

Kaynak: FAO

FAO verilerine göre 2019 yılı dünya ithalat miktarı yaklaşık olarak 7,8 milyon ton, ihracat miktarı ise 2,18 milyon tondur. Türkiye ise 2019 yılında dünya sıralamasında ithalatta 5'inci iken ihracatta 3'üncü sırada yer almaktadır.

TÜRKİYE'DE NOHUT

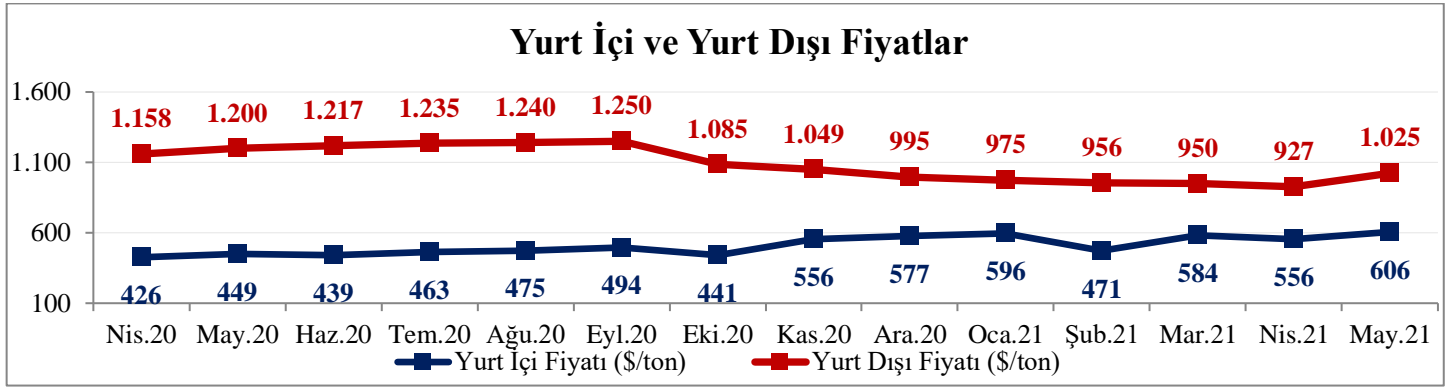

Kaynak: TÜİK

Ülkemizde uygulanan destekleme programları ve Nadas Alanlarının Değerlendirilmesi (NAD) Projesi ile nohut üretimimiz artmıştır. Nohut üretim alanlarında 2003-2015 yılları arasında alansal olarak daralma mevcut iken 2016 yılı itibarı ile üretim alanlarında artış yaşanmıştır. 2002 yılında **98 kg/da** olan verim, 2020 yılında **123 kg/da** olarak gerçekleşmiştir. TÜİK 2019/2020 pazarlama yılı verilerine göre Türkiye yıllık nohut tüketimi **408 bin ton**, kişi başı nohut tüketimi **4,9 kg/yıl** ve yeterlilik oranı **%127,5**'tir.

Mayıs ayında açıklanan TMO alım fiyatı nohutta **4.050 TL/ton**'dur.

TÜİK 2020 yılı verilerine göre 511 bin ha alanda 630 bin ton üretim gerçekleşmiştir. Son 10 yılda (2011-2020 yılları) ülke genelinde 143 bin tonluk üretim artışı sağlanırken, il bazında en fazla üretim artışı Ankara'da gerçekleşmiştir. Ankara'nın 2011 yılı üretimi 15 bin ton iken 2020 yılı üretimi 93 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

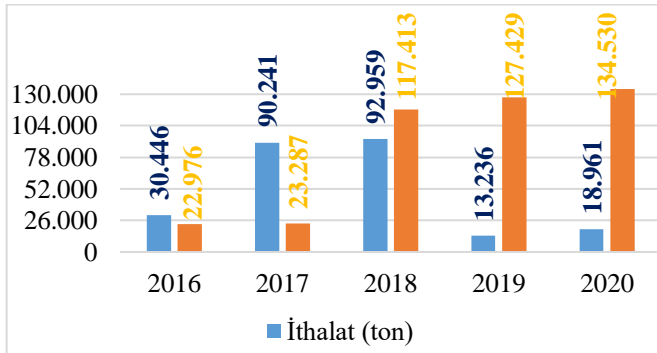

Kaynak: STATPUB, Mersin Ticaret Borsası, T.C. Merkez Bankası ilgili yıl/ay dolar kuru alınmıştır.

(Yurt dışı Meksika 10 mm esas alınmıştır.)

2021 yılı Mayıs ayı süresince yurt içi naturel nohut ortalama borsa fiyatları **5.063 TL/ton**'dur (**606 \$/ton**). (Mayıs 2021 ortalama \$ kuru: 8,35 TL) Yurt dışı piyasalarda ise Meksika 10 mm nohut **1.025 \$/ton**'dan işlem görmektedir. Mersin Ticaret Borsasında 08 Haziran 2021 tarihinde ortalama naturel nohut fiyatı **4.400 TL/ton**'dur (**511 \$/ton**). (08.06.2021 \$ kuru: 8,60 TL)

DIŞ TİCARET

Kaynak: TÜİK (2020 yılı geçici rakamları),

GTİP No: 7132000011, 7132000019

2020 yılı ilk dört aylık ithalatı miktarı 7 bin ton, ithalat değeri 6,6 milyon \$ iken 2021 yılı aynı dönem ithalat miktarı 2,8 bin ton, ithalat değeri 3 milyon \$'dır. 2020 yılı ilk dört aylık ihracat miktarı yaklaşık 38 bin ton, ihracat değeri 23 milyon \$ iken 2021 yılı aynı dönem ihracat miktarı 61 bin ton, ihracat değeri 42,5 milyon \$'dır.

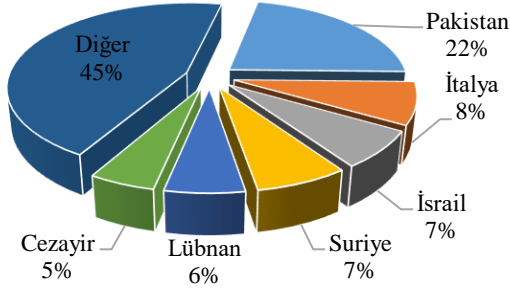
Ülkemiz 2020 yılı ithalatı 19 bin ton, ihracatı ise 134,5 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı **ithalat ve ihracat arasındaki değer farkı ülkemiz lehine 61 milyon dolar** olarak gerçekleşmiş olup ülkemiz net **ihracatçı** konumundadır. Genel olarak pazar talebi (iri taneli) doğrultusunda gerçekleştirilen ithalat miktarında 2020 yılında artış görülmektedir.

Yılın ilk dört ayı itibarı ile ihracatımızda ilk sıralarda %19 ile İran, %9 ile Pakistan, %8 ile Suriye, %7 ile Irak yer almaktadır.

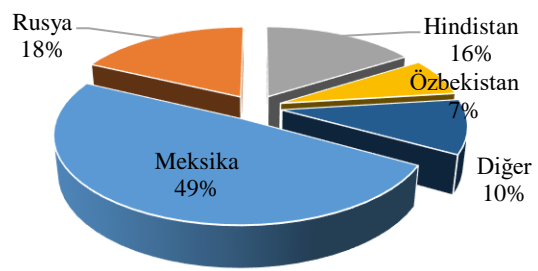
Leblebi olarak da dış ticarete konu olan nohutta 2020 yılında ihracat miktarı **12 bin ton** karşılığı **16,4 milyon \$'dır**. 2021 yılı ilk dört ayı leblebi ihracat miktarı 5 bin ton, ihracat değeri 6,4 milyon \$'dır. Nohudun leblebi olarak ihracatı, ürüne katma değer kazandırıyor olması açısından da önem taşımaktadır. 2021 yılı ilk dört aylık dönemde ortalama nohut ihracat değeri **694 \$/ton** iken leblebi ihracatı değeri **1.279 \$/ton**'dur.

Bakanlığımızca uygulanmakta olan politikalar sayesinde üretim artışı yaşadığımız nohudun leblebi ile birlikte ülkemiz dış ticaretine pozitif yönlü katkısı 2021 yılı ilk dört ayında yaklaşık **46 milyon \$'dır**.

İhracatın Ülkelere Dağılımı (2020)

İthalatın Ülkelere Dağılımı (2020)

Kaynak: TÜİK 2020, GTİP No: 71320000011, 71320000019

Türkiye nohut ihracatında 2020 yılında Pakistan (%22), İtalya (%8), İsrail ve Suriye (%7), ilk sıralarda yer almaktadır.

DEĞERLENDİRME

- Ülkemizde 2021/2022 üretim sezonu **nohut ekilişleri tamamlanmıştır**.
- Protein içeriğinin yüksek olması nedeni ile tercih edilen ülkemiz nohudunun gelişmekte olan protein ekstraktı sektöründe değer kazanacağı ve uluslararası piyasada tercih nedeni olabileceği değerlendirilmektedir.
- Bitki bazlı protein üretimine ve ürün çeşitlendirilmesine yönelik Ar-Ge çalışmalarının ve bu konuda girişimde bulunan sektörün dünyada olduğu gibi ülkemizde de desteklenmesi önem arz etmektedir.
- Nisan ayı verilerine göre** hazırlanan “**TÜİK I. tahmini**”ne göre beklenen rekolte miktarı **550 bin tondur**.
- Nisan ve Mayıs ayında kurak geçen sezonun ardından Haziran ayı yağışları İç Anadolu Bölgesi'nde nohut için faydalı olmuştur. Nohut rekoltesinin önemli kısmını oluşturan bölgede **verim kaybı beklenmemektedir**.

HAZIRLAYAN

Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
Tarla ve Bahçe Bitkileri Daire Başkanlığı

0 312 258 82 00

urunmasalari@tarimorman.gov.tr